

Αρ. Φακ.: ΑΥΤ. 11/2021

**Αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση
Επιτρόπου Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων**

**Σε σχέση με την παροχή συνοδών στα παιδιά με αναπηρία που
φοιτούν στα σχολεία.**

Ερευνών Λειτουργός: Κυριάκος Κυριάκου

Λευκωσία, 8, Σεπτεμβρίου 2021

A. Εισαγωγή

1. Ελάχιστες ημέρες πριν από την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς και την επιστροφή των μαθητών στις σχολικές αίθουσες, είμαστε μάρτυρες για ακόμη μια χρόνια εκατέρωθεν ανακοινώσεων και δηλώσεων αναφορικά με το ζήτημα της **παροχής συνοδών στα παιδιά με αναπηρία που φοιτούν στα σχολεία.**
2. Παρότι το συγκεκριμένο θέμα απασχόλησε επανειλημμένα το Γραφείο μας και έχουν ήδη γίνει σχετικές παρεμβάσεις προς το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας για την οριστική και ολιστική αντιμετώπιση και ρύθμισή του, εντούτοις είναι ένα καίριο ζήτημα το οποίο ακόμη παραμένει σε εκκρεμότητα.
3. Ενδεικτικά, αναφέρω τις παρεμβάσεις μας επι του θέματος κατά το έτος **2017 όταν υποβλήθηκε σχετική Αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση¹ αναφορικά με το καθεστώς εργοδότησης των σχολικών συνοδών/βοηθών των παιδιών με αναπηρία** που φοιτούν στα δημόσια σχολεία και **το έτος 2020 όταν υποβλήθηκε Έκθεση² σε σχέση με το ζήτημα της παροχής συνοδών σε μαθητές και φοιτητές με αναπηρίες που φοιτούν στην ιδιωτική εκπαίδευση.**
4. Υπενθυμίζεται ότι στην υπό αναφορά Έκθεση³ είχε επισημανθεί ότι «...ενόψει του γεγονότος ότι η αξιολόγηση και η απόφαση για παροχή στήριξης, συμπεριλαμβανομένων και των συνοδών, ανήκει στην **Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης**, θα πρέπει να τεθεί επί τάπητος η συζήτηση εκ νέου, για τον **τρόπο εφαρμογής της νομοθεσίας και της λειτουργίας τους**, την σύνθεση τους, η **έκταση της αιτιολογίας** που δίδουν για τις αποφάσεις τους, καθώς επίσης και την **συγκεκριμένη ,εξατομικευμένη στήριξη** που θα δίνεται στο κάθε παιδί που κρίνεται ότι την χρειάζεται...».
5. Στις δε εισηγήσεις της Έκθεσης περιλαμβάνονταν, μεταξύ άλλων, η **επανεξέταση του ζητήματος «...των προσόντων των συνοδών, μέσα στο πλαίσιο των εύλογων προσαρμογών ούτως ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται στις εκάστοτε ανάγκες του κάθε παιδιού με αναπηρία, καθότι όπως ανέφερε και η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στο Γενικό Σχόλιο με αρ. 4(2016), επί του άρθρου 24 της Σύμβασης ακόμη και μαθητές με την ίδια αναπηρία μπορεί να χρειάζονται να λάβουν διαφορετικές διευκολύνσεις...»** καθώς επίσης και η συζήτηση **«...ως προς το τρόπο αξιολόγησης και λήψης αποφάσεων από την Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης...»**

---

¹ Α.Σ.Α. 6/2016, ημερομηνίας 13 Μαρτίου 2017

² ΑΥΤ. 7/2018, Α/Π 1449/2019, Α/Π 1980/2019 και Α/Π 242/2019, ημερομηνίας 22 Σεπτεμβρίου 2020

³ Έκθεση με αρ. φακ. ΑΥΤ 7/2018, Α Π 1449/2019, Α Π 1980/2019 Α Π 242/2019, ημερομηνίας 22 Σεπτεμβρίου 2020

6. Στη βάση των ανωτέρω και ενόψει των αρμοδιοτήτων μου ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και ως Φορέας Ισότητας, αποφάσισα όπως προβώ αυτεπάγγελτα στην παρούσα Τοποθέτηση, για σκοπούς διασαφήνισης της σημασίας και του ρόλου των σχολικών συνοδών για τους μαθητές με αναπηρία.

B. Οδηγίες Υπουργείου προς τις Σχολικές Εφορείες

7. Στις 30 Ιουνίου 2021, το Υπουργείο απέστειλε Οδηγίες στις Σχολικές Εφορείες με θέμα **«Καθεστώς εργοδότησης σχολικών βοηθών/συνοδών παιδιών με ειδικές ανάγκες»**,⁴ βάσει των οποίων:
- Η πρόσληψη των σχολικών βοηθών/συνοδών γίνεται από **επταμελή Επιτροπή Πρόσληψης**, μέλη της οποίας είναι τέσσερα μέλη της Σχολικής Εφορείας, εκπρόσωποι του σχολείου, ο/η Συνδεδειγμένος Λειτουργός ή εκπρόσωπος του Υπουργείου και ο γονέας ή εκπρόσωπος των γονέων του παιδιού.
  - Τα **προσόντα** των σχολικών βοηθών/συνοδών περιορίζονται στην **κατοχή απολυτηρίου Μέσης Εκπαίδευσης ή πενταετή πείρα με παιδιά με ειδικές ανάγκες** σε ανάλογο ίδρυμα ή σχολείο και θεωρείται **επιπρόσθετο προσόν η κατοχή διπλώματος** ανώτερου εκπαιδευτικού ιδρύματος σε συναφή θέματα (ειδικής εκπαίδευσης, λογοθεραπείας, δημοτικής και προδημοτικής εκπαίδευσης, ψυχολογίας, νοσηλευτικής ή κοινωνικής εργασίας).
  - Τα **καθήκοντα** των σχολικών συνοδών/βοηθών περιλαμβάνουν την **εκτέλεση προγράμματος** που του αναθέτει ο/η εκπαιδευτικός της ειδικής τάξης ή μονάδας όσο αυτός/ή εκτελεί πρόγραμμα εντός της τάξης με την υπόλοιπη ομάδα παιδιών, την **παροχή βοήθειας** στην ετοιμασία, οργάνωση και εκτέλεση των δραστηριοτήτων της σχολικής αίθουσας, να **καθαρίζει** τα όργανα/μέσα και τους χώρους που χρησιμοποιούν τα παιδιά που εξυπηρετεί και η **εκτέλεση εργασιών που του ανατίθενται**, συναφών με τα καθήκοντά του, για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου/της ειδικής μονάδας/ειδικής τάξης/γενικής τάξης.
  - Οι σχολικοί βοηθοί/συνοδοί **επαναπροσλαμβάνονται και για την επόμενη χρονιά**, νοουμένου ότι υφίσταται σχετική ανάγκη και ασκούσαν επαρκώς τα καθήκοντά τους και όταν προκύπτει ανάγκη για σχολικό βοηθό/συνοδό η θέση πληρούται από τους υφιστάμενους ή τους πλεονάζοντες συνοδούς.

---

⁴ Αρ. Φακ. 7.16.22/9, ημερομηνίας 30 Ιουνίου 2021

- Οι ώρες εργασίας των σχολικών βοηθών/συνοδών συμπίπτουν με τις ώρες προσέλευσης και αποχώρησης των παιδιών από το σχολείο (7:15-13:35) και οι Σχολικές Εφορείες δύνανται, κατόπιν συνεννόησης με το Υπουργείο, να αυξήσουν ή να τροποποιήσουν το ωράριο και τις συνθήκες εργοδότησης τους, με την καταβολή, εάν απαιτηθεί, ανάλογης αύξησης της αντιμισθίας από τους δικούς τους πόρους. Όταν, δε, οι γονείς ζητήσουν την παραμονή των σχολικών βοηθών/συνοδών πέραν του ωραρίου τους, η αντιμισθία καταβάλλεται από τους ίδιους και όχι από τις Σχολικές Εφορείες ή/και το Υπουργείο.
- Προσδιορίζεται η μισθολογική κλίμακα (Κλ. Ε3) των σχολικών βοηθών/συνοδών και η διάρκεια απασχόλησής τους(μέχρι δέκα μήνες).

Γ. Συζήτηση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού

8. Όπως διαφάνηκε από την πρόσφατη **συζήτηση** του θέματος ενώπιον της **Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού** στις 25 Αυγούστου 2021, το ζήτημα της έγκαιρης και ορθής στήριξης των παιδιών για τα οποία οι αρμόδιες Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης έχουν αποφασίσει την παροχή ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης υπό τη μορφή συνοδού, παραμένει ακόμη **δυσεπίλυτο**.
9. Σύμφωνα, δε, με δηλώσεις των εμπλεκομένων επί του θέματος που είχαν παρευρεθεί στην υπό αναφορά συνεδρία, ως επίσης και από σχετικά δημοσιεύματα στον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο, φαίνεται ότι τα κύρια ζητήματα που απασχόλησαν τους παρευρισκόμενους ήταν η παροχή ή όχι συνοδού κατ' αποκλειστικότητα σε έκαστο παιδί το οποίο χρήζει τέτοιας διευθέτησης, ως επίσης και τα προσόντα, το καθεστώς και η διαδικασία πρόσληψης και εργοδότησης των συνοδών, όπως αυτά προσδιορίζονται στις προαναφερθείσες Οδηγίες του Υπουργείου.

Δ. Διευκρινίσεις εκ μέρους του Υπουργείου

10. Μετά την υπό αναφορά συνεδρία, το Υπουργείο εξέδωσε σχετικές ανακοινώσεις επί του θέματος, βάσει των οποίων στον περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο [Ν. 113(Ι)/1999] **δεν προβλέπεται η πρόληψη αποκλειστικού σχολικού συνοδού/βοηθού** για κάθε παιδί και **ο χρόνος που αφιερώνει ο σχολικός βοηθός/συνοδός για κάθε παιδί καθορίζεται εντός του σχολείου** σε συνεργασία με τη Διεύθυνση και τον/την Συνδεδειγμένο Λειτουργό, αναλόγως των αναγκών του παιδιού.⁵

⁵ Ανακοίνωση ημερομηνίας 25 Αυγούστου 2021

11. Οι σχολικοί/βοηθοί συνοδοί, σύμφωνα με το Υπουργείο, **αποτελούν μέρος του βοηθητικού προσωπικού**, το οποίο προσλαμβάνεται και εργοδοτείται από τις κατά τόπους Σχολικές Εφορείες, στη βάση των συστάσεων και της καθοδήγησης του Υπουργείου,⁶ περιλαμβανομένης και της καταβολής προσπάθειας για συνέχιση της απασχόλησης των ίδιων προσώπων για την εξυπηρέτηση παιδιών που μετακινούνται σε άλλο σχολείο, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν.
12. Με βάση, δε, την ανανεωμένη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας του προσωπικού των Σχολικών Εφορειών, όταν τερματίζεται η υπηρεσία σχολικού βοηθού/συνοδού λόγω μείωσης των αναγκών μιας σχολικής μονάδας, θεωρείται ως **πλεονάζον προσωπικό και εργοδοτείται κατά προτεραιότητα όταν ανακύπτουν νέες ανάγκες** στη σχολική μονάδα της ίδιας Σχολικής Εφορείας, γεγονός που ενδεχομένως να **μειώνει το περιθώριο διακριτικής ευχέρειας των Σχολικών Εφορειών** που έχουν την ευθύνη προσλήψεων.⁷

E. Νομικό Πλαίσιο

13. Οι περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος [N. 113(I)/1999] & Κανονισμοί

1. Με τον Ν. 113(I)/1999, καθορίζεται, μεταξύ άλλων, «...η ευθύνη της Πολιτείας η **παροχή στο κάθε παιδί με ειδικές ανάγκες, το οποίο έχει κατοχυρωμένο δικαίωμα εκπαίδευσης, όλων των ευκαιριών για ισότιμη εκπαίδευση, καθοδήγηση και αποκατάσταση, προκειμένου να αναπτύξει τις ικανότητες του στον ανώτατο δυνατό βαθμό...**».⁸
2. Προς τούτο, οι Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης,⁹ αξιολογούν τις ανάγκες κάθε παιδιού που πιθανόν να έχει ειδικές ανάγκες, το οποίο εντοπίζουν οι ίδιες ή πληροφороούνται σχετικά¹⁰ και αποφασίζουν αναφορικά με την αναγκαιότητα παροχής ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ή όχι σ' ένα παιδί.¹¹
3. Όταν η απόφαση των Επαρχιακών Επιτροπών είναι καταφατικές συντάσσουν σχετική έκθεση στην οποία αναφέρονται, μεταξύ άλλων, **λεπτομέρειες της αξιολόγησης και τα τεκμηριωμένα πορίσματα της, οι**

⁶ Ανακοίνωση ημερομηνίας 2 Σεπτεμβρίου 2021

⁷ Ανακοίνωση ημερομηνίας 2 Σεπτεμβρίου 2021

⁸ Μαρκαντώνης και Πιτσιάλη κ. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Υπουργείου Παιδείας, Υπόθεση με αρ. 822/2016, 27 Οκτωβρίου 2020

⁹ Εδάφιο (2) του άρθρου 5 του περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου

¹⁰ Εδάφιο (1) του άρθρου 8 του ίδιου Νόμου

¹¹ Κανονισμός 12 των περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμών

ειδικές ανάγκες του παιδιού και οι εισηγήσεις της για ικανοποίηση των αναγκών του παιδιού, προσδιορίζεται η ειδική αγωγή και εκπαίδευση που θα παρασχεθεί στο παιδί¹² και **καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι διευκολύνσεις και το είδος της στήριξης και βοήθειας** που χρειάζεται να παρασχεθεί στο παιδί.¹³

4. Με βάση το άρθρο 17 του Νόμου, κάθε παιδί για το οποίο προσδιορίζεται ειδική αγωγή και εκπαίδευση δικαιούται δωρεάν φοίτησης σε δημόσιο σχολείο και προς τούτο, το Υπουργικό Συμβούλιο μεριμνά για την πρόσληψη του αναγκαίου επιστημονικού και άλλου προσωπικού.

14. Οι περί Σχολικών Εφορειών Νόμοι [Ν.108(Ι)/1997]

1. Οι Σχολικές Εφορείες **απαρτίζονται από εκλεγμένα μέλη**¹⁴ και έχουν αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων για την **εποπτεία του προσωπικού που διορίζουν ή που της παραχωρείται από την Κυβέρνηση**¹⁵ και για τον **διορισμό και απόλυση προσωπικού** «...με βάση διαδικασία και όρους, οι οποίοι καθορίζονται με Κανονισμούς που εκδίδονται με βάση τον παρόντα Νόμο: Νοείται ότι, μέχρι την έκδοση των Κανονισμών, η διαδικασία πρόσληψης βοηθητικού προσωπικού για παιδιά με ειδικές ανάγκες ολοκληρώνεται από τη Σχολική Εφορεία το αργότερο εντός ενός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτήν των αναγκών σε βοηθητικό προσωπικό από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας...»¹⁶
2. Επί του προκειμένου, το 2003, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε την ανάθεση της ευθύνης διορισμού συνοδών σε όλα τα σχολεία πλην των ειδικών σχολείων στις Σχολικές Εφορείες ενώ το 2014 με την απόφαση του με αρ. 77.128 ενέκρινε τη μεταφορά της εν λόγω ευθύνης και σε σχέση με τα ειδικά σχολεία.

15. Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

1. Σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, τα Κράτη υποχρεούνται να λαμβάνουν μέτρα για **απαγόρευση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας** και για την **προαγωγή της ισότητας και της εξάλειψης των διακρίσεων**, με τη λήψη, προς τούτο των κατάλληλων μέτρων που θα διασφαλίζουν την **παροχή εύλογων προσαρμογών**.¹⁷

---

¹² Κανονισμός 13 των ίδιων Κανονισμών

¹³ Εδάφιο 2 του άρθρου 12 του περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου

¹⁴ Άρθρο 4 των περί Σχολικών Εφορειών Νόμων

¹⁵ Εδάφιο (1) του άρθρου 8 των ίδιων Νόμων

¹⁶ Παράγραφος (β) του εδαφίου (2) του άρθρου 8 των ίδιων Νόμων

¹⁷ Άρθρο 5 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

2. Ως εύλογές προσαρμογές νοούνται, βάσει της Σύμβασης, οι **«αναγκαίες και κατάλληλες τροποποιήσεις και προσαρμογές που δεν επιβάλλουν δυσανάλογη ή αδικαιολόγητη επιβάρυνση όπου είναι αναγκαίο σε συγκεκριμένη περίπτωση, για να διασφαλίζεται σε άτομα με αναπηρίες, η απόλαυση ή άσκηση σε ίση βάση με τους άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών»**.¹⁸
3. **Διάκριση, δε, με βάση την αναπηρία, σημαίνει «οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό με βάση την αναπηρία, η οποία έχει το σκοπό ή αποτέλεσμα την παρεμπόδιση ή ακύρωση της αναγνώρισης, απόλαυσης ή άσκησης σε ίση βάση με άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αστικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διάκρισης, περιλαμβανόμενης της άρνησης παροχής εύλογης προσαρμογής»**.
4. Κατ' επέκταση, όταν το Κράτος **δεν προβαίνει στη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ισότιμης απόλαυσης και άσκησης όλων των δικαιωμάτων** από τα άτομα με αναπηρία ή/και αρνείται να τους παράσχει, προς τούτο, τις **αναγκαίες εύλογες προσαρμογές**, συντελείται **διάκριση εις βάρος τους λόγω αναπηρίας**.
5. Περαιτέρω, με τη Σύμβαση **αναγνωρίζεται η διαφορετικότητα των ατόμων με αναπηρία**¹⁹ και το δικαίωμα να τους παρέχεται η **ευκαιρία ενεργούς εμπλοκής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τα αφορούν άμεσα**,²⁰ ακόμη και όταν πρόκειται για παιδιά, αναλόγως της ηλικίας και της ωριμότητας τους²¹ ή/και μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων τους.²²
6. Σε σχέση ειδικότερα με τα παιδιά, αναγνωρίζεται ότι θα πρέπει **να απολαμβάνουν πλήρως και σε ίση βάση με τα άλλα παιδιά, όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα** λαμβανομένων υπόψη προς τούτο και των υποχρεώσεων των Κρατών που απορρέουν από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,²³ με γνώμονα την η **ισότητα ευκαιριών και τον σεβασμό ως προς τις εξελισσόμενες δυνατότητες τους**.²⁴ Το **δε συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να είναι πρωταρχικής σημασίας** σε όλες τις ενέργειες που αφορούν στα παιδιά με αναπηρίες.²⁵
7. Όσον αφορά στο δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία στην εκπαίδευση και την ισότιμη πραγμάτωση του χωρίς διακρίσεις και στη βάση των ίσων ευκαιριών, τα Κράτη υποχρεούνται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη **διασφάλιση της πρόσβασης τους στην**

---

¹⁸ Άρθρο 2 της Σύμβασης

¹⁹ Εδάφιο (θ) του Προοιμίου της Σύμβασης

²⁰ Εδάφιο (ξ) του Προοιμίου της Σύμβασης

²¹ Εδάφιο 3 του άρθρου 7 της Σύμβασης

²² Εδάφιο 3 του άρθρου 4 της Σύμβασης

²³ Εδάφιο (ρ) του Προοιμίου της Σύμβασης

²⁴ Άρθρο 3 της Σύμβασης

²⁵ Άρθρο 7 της Σύμβασης

εκπαίδευση σε ισότιμη βάση με τα άλλα παιδιά και να τους παράσχουν εύλογες προσαρμογές και αποτελεσματικά μέτρα εξατομικευμένης υποστήριξης.²⁶

8. Συγχρόνως, θα πρέπει να τους παρέχεται η **απαιτούμενη υποστήριξη προς διευκόλυνση της αποτελεσματικής τους εκπαίδευσης**, καθώς και **αποτελεσματικά μέτρα εξατομικευμένης υποστήριξης** σε περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη, με γνώμονα την πλήρη ενσωμάτωση τους στην κοινωνία και το εκπαιδευτικό σύστημα.²⁷
9. Για τη διασφάλιση και την προαγωγή της πλήρους πραγμάτωσης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλα τα άτομα με αναπηρία χωρίς διάκριση με βάση την αναπηρία τους, τα Κράτη υποχρεούνται να προβαίνουν στις αναγκαίες ενέργειες για «...την **κατάρτιση των επαγγελματιών και προσωπικού που απασχολείται με τα άτομα με αναπηρίες για τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση έτσι ώστε να παρέχουν καλύτερα τη βοήθεια και υπηρεσίες που εγγυώνται τα δικαιώματα αυτά**».²⁸
10. Το **δε δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στη εκπαίδευση πραγματοποιείται όταν οι επαγγελματίες και το προσωπικό που απασχολείται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι ευαισθητοποιημένο για την αναπηρία και ειδικά καταρτισμένο** ως προς τη χρήση κατάλληλων ενισχυτικών και εναλλακτικών τρόπων, μέσων και μορφών επικοινωνίας, εκπαιδευτικών τεχνικών και υλικών για υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες.²⁹

16. Γενικά Σχόλια της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

1. Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία έχει διευκρινίσει ότι το **δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στη μη διάκριση** περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το **δικαίωμα παροχής εύλογων προσαρμογών**, στο πλαίσιο της υποχρέωσης των Κρατών να παρέχουν προσβάσιμα μαθησιακά περιβάλλοντα και εύλογες προσαρμογές.³⁰
2. Οι υπό αναφορά εύλογες προσαρμογές προς τους μαθητές/τριες με αναπηρία θα πρέπει να **καθορίζονται στη βάση των εξατομικευμένων αναγκών τους**, αφού ακόμη και **μαθητές με την ίδια αναπηρία ενδέχεται να χρήζουν της λήψης διαφορετικού είδους διευκολύνσεων**³¹

---

²⁶ Εδάφια 1 και 2 του άρθρου 24 της Σύμβασης

²⁷ Εδάφιο 2 του άρθρου 24 της Σύμβασης

²⁸ Εδάφιο 1(θ) του άρθρου 4 της Σύμβασης

²⁹ Εδάφιο 4 του άρθρου 24 της Σύμβασης

³⁰ Παράγραφος 13 του Γενικού Σχολίου με αρ. 4(2016)

³¹ Παράγραφος 29 του Γενικού Σχολίου με αρ. 4(2016)

3. Ως εκ τούτου, **για την παροχή επαρκούς, συνεχούς και εξατομικευμένης υποστήριξης στους μαθητές με αναπηρία³² δύνανται να προβλεφθεί και η παροχή συνοδών, αναλόγως των απαιτήσεων και αναγκών εκάστου μαθητή.³³**
4. Το δε Κράτος θα πρέπει να αναγνωρίσει την ανάγκη για παροχή εύλογων προσαρμογών προς τους/τις μαθητές/τριες με αναπηρία **για την υποστήριξη της συμπερίληψης τους στο εκπαιδευτικό σύστημα**, λαμβάνοντας υπόψη τα πρότυπα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και όχι την αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων.³⁴
5. Περαιτέρω, το καθήκον για παροχή εύλογων προσαρμογών συνίσταται σε συγκεκριμένη και εξατομικευμένη υποχρέωση η οποία απορρέει από τη στιγμή που υποβάλλεται σχετικό αίτημα για την παροχή τους.³⁵ **Οι παρεχόμενες προσαρμογές θα πρέπει να θεωρούνται εύλογες μόνο όταν επιτυγχάνουν τον σκοπό για τον οποίο παρέχονται** και είναι προσαρμοσμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες του ατόμου στο οποίο παρέχονται³⁶ και **λαμβάνεται υπόψη, για την παροχή τους, η διαφορετικότητα των ατόμων με αναπηρία³⁷**
6. Περαιτέρω, οι εύλογες προσαρμογές **εμπίπτουν στις θετικές υποχρεώσεις των Κρατών για τη διασφάλιση της ισότιμης απόλαυσης όλων των δικαιωμάτων από τα άτομα με αναπηρία,³⁸ καθότι η παροχή τους συνιστά απαρέγκλιτη υποχρέωση του Κράτους ούτως ώστε να μην συντελείται διάκριση λόγω αναπηρίας. Δύνανται, δε, να περιλαμβάνουν και την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε υποστηρικτικό προσωπικό.³⁹**
7. Ειδικότερα, **για την de facto επίτευξη της ισότητας** των ατόμων με αναπηρία, τα Κράτη πρέπει να λαμβάνουν συγκεκριμένα **μέτρα** με τα οποία θα **διασφαλίζεται ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν πράγματι να απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες.⁴⁰**

---

³² Παράγραφος 32 του Γενικού Σχολίου με αρ. 4(2016)

³³ Παράγραφος 32 του Γενικού Σχολίου με αρ. 4(2016)

³⁴ Παράγραφος 61 του Γενικού Σχολίου με αρ. 4(2016)

³⁵ Παράγραφος 24 του Γενικού Σχολίου με αρ. 6(2018)

³⁶ Παράγραφος 24 του Γενικού Σχολίου με αρ. 6(2018)

³⁷ Παράγραφος 8 του Γενικού Σχολίου με αρ. 6(2018)

³⁸ Παράγραφος 16 του Γενικού Σχολίου με αρ. 6(2018)

³⁹ Παράγραφος 23 του Γενικού Σχολίου με αρ. 6(2018)

⁴⁰ Παράγραφος 17 του Γενικού Σχολίου με αρ. 6(2018)

17. Ο περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος Ν. 127(Ι)/2000

1. Με βάση τον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο, η **μεταχείριση ενός ατόμου με λιγότερο ευνοϊκό ή μειονεκτικό τρόπο, ένεκα της αναπηρίας του, συνιστά δυσμενή διάκριση εις βάρος του λόγω αναπηρίας.**⁴¹
2. Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην «ενταγμένη εκπαίδευση», σύμφωνα με τις ανάγκες τους⁴² και προς τούτο θα πρέπει να τους παρέχονται οι αναγκαίες εύλογες προσαρμογές στο μέγιστο των διαθέσιμων πόρων,⁴³ ο οποίος δεν συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τη διασφάλιση της απόλαυσης ή άσκησης από τα άτομα με αναπηρία όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, σε ίση βάση με άλλους. Η εν λόγω **επιβάρυνση δεν είναι δυσανάλογη όταν αντισταθμίζεται επαρκώς με μέτρα λαμβανόμενα στο πλαίσιο της πολιτικής του κράτους υπέρ των ατόμων με αναπηρία.**⁴⁴
3. Ο περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος, παρέχει τη δυνατότητα σε οποιοδήποτε πρόσωπο έχει την άποψη ότι έχει, στη βάση των πιο πάνω νομοθετικών προνοιών, υποστεί **διακριτική μεταχείριση λόγω της αναπηρίας του, να υποβάλλει σχετικό παράπονο στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος το εξετάζει στη βάση των αρμοδιοτήτων του που απορρέουν από τον περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμο [Ν. 42(Ι)/2004].**⁴⁵
4. Απαγορευμένη διάκριση, με βάση τον Ν. 42(Ι)/2004, αποτελεί «κάθε μεταχείριση ή συμπεριφορά, διάταξη, όρος, κριτήριο, ή πρακτική, που στα πλαίσια δραστηριοτήτων στο δημόσιο ή και στον ιδιωτικό τομέα δραστηριοτήτων διέπεται ειδικά, απαγορεύεται ή δεν επιτρέπεται, από οποιοδήποτε εκάστοτε σε ισχύ νόμο ή κανονισμούς επί τω ότι συνιστά σύμφωνα με τις διατάξεις τους άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, κοινότητας, γλώσσας, χρώματος, ειδικών αναγκών, ηλικίας, και γενετήσιου προσανατολισμού» και μπορεί να αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευσή και την παροχή υπηρεσιών.⁴⁶

---

⁴¹ Άρθρο 2 του ίδιου περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου

⁴² Παράγραφος (δ) του εδαφίου 2 του άρθρου 4 του ίδιου Νόμου

⁴³ Εδάφιο (1) του άρθρου 9 του ίδιου Νόμου

⁴⁴ Εδάφιο (2) του άρθρου 9 του ίδιου Νόμου

⁴⁵ Άρθρο 9Γ του ίδιου Νόμου

⁴⁶ Άρθρο 6 του περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμου

Στ. Διαπιστώσεις - Συμπεράσματα

18. Με γνώμονα τα ανωτέρω, θα πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι, βάσει και των τελευταίων Οδηγιών του Υπουργείου, διαφαίνεται **ταύτιση του όρου εκ μέρους του Υπουργείου, των σχολικών βοηθών και των συνοδών των παιδιών με αναπηρία**. Συγκεκριμένα, τόσο στις εν λόγω Οδηγίες, όσο και στις ανακοινώσεις του, το Υπουργείο κάνει αναφορά σε σχολικούς βοηθούς και συνοδούς χωρίς να προβαίνει σε οποιαδήποτε διευκρίνιση ή διαφοροποίηση ως προς τη φύση των καθηκόντων και της εργασίας τους.
19. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να διασαφηνιστεί ότι **ο σχολικός βοηθός δεν συνιστά εξατομικευμένο μέτρο στήριξης** αλλά γενικό, το οποίο αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας στον/στην εκπαιδευτικό της τάξης και δεν προορίζεται για την παροχή στήριξης σε ένα συγκεκριμένο μαθητή, ενώ η παρουσία του/της στην τάξη είναι επωφελής για όλους τους μαθητές. **Για να είναι εξατομικευμένα τα μέτρα στήριξης θα πρέπει να παρέχονται και να επικεντρώνονται εξατομικευμένα μόνο σε μαθητή/τρια για να διασφαλίζουν την πλήρη και ισότιμη ένταξη και συνπερίληψη του/της στην τάξη.**⁴⁷
20. Ανατρέχοντας όμως στα **καθήκοντα** των συνοδών, όπως αυτά έχουν προσδιοριστεί από το Υπουργείο, φαίνεται ότι πληθώρα εξ αυτών αφορά σε **εργασίες οι οποίες συνήθως επιτελούνται από βοηθητικό προσωπικό** και όχι αυτά που θα έπρεπε να αναμένονται από τους συνοδούς παιδιών με εξατομικευμένες ανάγκες .
21. Ο ρόλος των συνοδών θα πρέπει να είναι **αποκλειστικά η εξυπηρέτηση των αναγκών του παιδιού που συνοδεύει** και όχι άλλες εργασίες, όπως αυτές που ενδεικτικά αναφέρονται στο Κεφάλαιο Β και θα πρέπει να επιτελούνται από σχολικούς βοηθούς ή άλλο βοηθητικό προσωπικό.
22. Προκύπτει, δηλαδή μια **παρερμηνεία εκ μέρους του Υπουργείου ως προς το ρόλο και το έργο των συνοδών**, αφού φαίνεται ότι εκλαμβάνονται ως βοηθοί του/της εκπαιδευτικού της τάξης με υποχρέωση υποβοήθησης του διδακτικού έργου ή/και άσκησης παιδονομικών καθηκόντων τα οποία δεν σχετίζονται με το λόγο για τον οποίο προσλαμβάνονται, δηλαδή την παροχή της αναγκαίας εξατομικευμένης στήριξης και βοήθειας στο παιδί για το οποίο κρίθηκε η ανάγκη από τη Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης .
23. Ως εκ τούτου, προκύπτει ζήτημα ως προς την διάκριση που το το Υπουργείο θα **πρέπει να προβεί σε σχέση με τους συνοδούς σε αντιδιαστολή από τους σχολικούς βοηθούς**, κατά πόσον δηλαδή ο σκοπός της πρόσληψης τους είναι η παροχή εξατομικευμένης βοήθειας στους μαθητές για τους οποίους αποφασίζουν σχετικά οι Επαρχιακές Επιτροπές ή αν πρόκειται εν τέλει για

---

⁴⁷ Valentina Della Fina - Rachele Cera - Giuseppe Palmisano, *The United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (Springer, 2017) 465

σχολικό βοηθό με συμβολή στην εύρυθμη λειτουργία και οργάνωσή της τάξης κατά την παράδοση του μαθήματος.

24. Η εν λόγω πρόνοια, εν συναρτήσσει με τη **μη αναγκαιότητα κατοχής εκ μέρους των συνοδών εξειδικευμένων προσόντων και γνώσεων**, ώστε να έχουν κατά τεκμήριο την δυνατότητα να ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες κάθε παιδιού, **θέτει εν αμφιβόλω το πλαίσιο λειτουργίας του θεσμού των συνοδών, εντείνοντας συγχρόνως την επικρατούσα άποψη ότι ο συνοδός προσλαμβάνεται για την ικανοποίηση και εξυπηρέτηση και των ευρύτερων αναγκών της διεύθυνσης και των εκπαιδευτικών σχολείου και όχι αποκλειστικά του παιδιού που συνοδεύει.**
25. Όταν δε, τα απαιτούμενα προσόντα των συνοδών δεν αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές και εξατομικευμένες ανάγκες των παιδιών που χρειάζονται συνοδό και **απουσιάζει η εκ μέρους τους κατοχή εξειδικευμένων γνώσεων και προσόντων** αναφορικά με τις ανάγκες του παιδιού, η παροχή εύλογων προσαρμογών στα παιδιά υπό τη μορφή συνοδών **καθίσταται άνευ ουσίας** ένεκα της αδυναμίας του συνοδού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της θέσης για την οποία προσλαμβάνεται.
26. Εξάλλου, σύμφωνα με **αρχή της ισότητας**, όπως αυτή προνοείται στο **Άρθρο 28 του Συντάγματος**, η όμοια μεταχείριση ανόμοιων περιπτώσεων, **συνιστά διάκριση**. Στην προκειμένη περίπτωση, είναι αναγκαίο **κατά την παροχή εύλογων προσαρμογών/ συνοδών στα παιδιά με αναπηρία**, να λαμβάνονται υπόψη οι διαφοροποιημένες ανάγκες τους και **να μην παρέχονται με ισοπεδωτικό τρόπο ταυτόσημες εύλογες προσαρμογές** σε όλα τα παιδιά που τις χρειάζονται χωρίς να προσμετρούν κάθε φορά οι εξατομικευμένες ανάγκες τους.

Εξειδίκευση προσόντων των συνοδών και η πρόσληψη τους από την Σχολική Εφορεία

27. Επιπρόσθετα, με τον καθορισμό των εξειδικευμένων προσόντων και γνώσεων αναλόγως των αναγκών κάθε παιδιού, θα επέλθει και **διαφοροποίηση του ρόλου των συνοδών από το γενικότερο βοηθητικό προσωπικό** που εργοδοτούν οι Σχολικές Εφορείες και θα εκλαμβάνονται ως **μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας** .
28. Σχετική επίσης με τα προαναφερθέντα είναι και η **διαδικασία πρόσληψης** των συνοδών από τις Σχολικές Εφορείες αντί από το ίδιο το Υπουργείο, δηλαδή από την **Επιτροπή Πρόσληψης**, η **πλειοψηφία των μελών της οποίας είναι μέλη Σχολικών Εφορειών**, η οποίες **δεν γνωρίζουν το παιδί ή τις εξατομικευμένες ανάγκες του ούτε έχει οποιαδήποτε κατάρτιση** σε θέματα που άπτονται της αναπηρίας ή/και της εκπαίδευσης.

29. Στην όλη διαδικασία, η **άποψη και οι επιθυμίες του ίδιου του παιδιού, όπως εκφράζεται από τους γονείς** που μετέχουν στην Επιτροπή Πρόσληψης είναι **περιορισμένος**, αφού έχουν μόνο μία ψήφο από τις επτά, με επακόλουθο ακόμη και αν δεν συμερίζονται την άποψη της πλειοψηφίας των μελών της Επιτροπής αναφορικά με το υποψήφιο προς πρόσληψη άτομο, επειδή αυτή δεν συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού τους, είναι προφανές ότι **θα υπερισχύσει η άποψη και η θέση της πλειοψηφίας**, δηλαδή των μελών της Σχολικής Εφορείας που μετέχουν στην Επιτροπή.

Ο ρόλος των Επαρχιακών Επιτροπών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ως προς την απόφαση τους για παροχή εύλογων προσαρμογών περιλαμβανομένων των συνοδών.

30. Συμπληρωματικά με τα ανωτέρω, θα πρέπει να επισημανθεί η αναγκαιότητα για πλήρη διαφάνεια ως προς την απόφαση για την παροχή στήριξης στα παιδιά με αναπηρία η οποία λαμβάνεται, δυνάμει του περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου, από τις **Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης**, και αυτό επιτυγχάνεται όταν οι σχετικές **αποφάσεις** τους , σε κάθε περίπτωση, είναι **επαρκώς τεκμηριωμένες, αιτιολογημένες και διατυπωμένες με σαφήνεια**.
31. Ειδικότερα, στις αποφάσεις των Επαρχιακών Επιτροπών θα πρέπει **να προσδιορίζεται επακριβώς το είδος της στήριξης το οποίο** θα παρασχεθεί σε κάθε παιδί. Όταν, δε η εν λόγω στήριξη αφορά στην παροχή συνοδού, η Επαρχιακή Επιτροπή θα **πρέπει να αναφέρει σαφώς τα προσόντα που θα πρέπει να κατέχει ο συνοδός** ώστε να είναι κατάλληλος και να δύναται να ανταποκριθεί στις εξατομικευμένες ανάγκες του παιδιού, καθώς και το **εύρος της στήριξης** που θα παρέχεται στο παιδί, δηλαδή η διάρκεια του σχολικού χρόνου κατά τον οποίο θα συνοδεύεται το παιδί.
32. Όπως έχει ήδη προαναφερθεί , οι εύλογες **προσαρμογές**, στην προκειμένη περίπτωση οι συνοδοί των παιδιών με αναπηρία που φοιτούν στο σχολείο, δύναται να καταστούν ως **εύλογες μόνο όταν επιτυγχάνουν τον σκοπό για τον οποίο παρέχονται και είναι προσαρμοσμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες του ατόμου.**
33. Ως εκ τούτου, όταν ο συνοδός αδυνατεί, είτε λόγω ανεπάρκειας προσόντων και εξειδίκευσης είτε λόγω του μη επακριβούς προσδιορισμού του χρόνου που θα πρέπει να συνοδεύει ένα παιδί, να ανταποκριθεί στις εξατομικευμένες ανάγκες του παιδιού, η παροχή συνοδού προς το παιδί δεν επιτυγχάνει ούτε εξυπηρετεί τον σκοπό της.

Ζ. Εισηγήσεις

34. Ενόψει των ανωτέρων και για σκοπούς παροχής των κατάλληλων και αναγκαίων εύλογων προσαρμογών προς τα παιδιά με αναπηρία που φοιτούν στα σχολεία, βάσει των εξατομικευμένων αναγκών τους, εισηγούμαι, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μου ως **Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία** και ως **Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων**, τα ακόλουθα:

- **Επανεξέταση της διαδικασίας πρόσληψης των** συνοδών από τις Σχολικές Εφορείες και ανάθεση της συγκεκριμένης διαδικασίας σε άλλο εξειδικευμένο φορέα με τις κατάλληλες γνώσεις επί του θέματος και τον άμεσο διαχωρισμό τους από τις βοηθούς.
- Κατά την εν λόγω διαδικασία **να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού** και προς τούτο να επιδιώκεται η **πρόσληψη του κατάλληλου συνοδού που θα δύναται να ανταποκριθεί επαρκώς στις εξατομικευμένες ανάγκες εκάστου παιδιού** όπως αυτές θα προσδιορίζονται από τις **Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης**.
- Στη συγκεκριμένη διαδικασία η **άποψη και οι επιθυμίες του παιδιού**, αναλόγως της ηλικίας και ωριμότητάς του, καθώς **και των γονέων** του θα πρέπει να είναι αναβαθμισμένα και **να έχουν βαρύνουσα σημασία** ως προς την επιλογή του κατάλληλου συνοδού.
- **Διασαφήνιση ότι οι συνοδοί δεν είναι ταυτόχρονα και σχολικοί βοηθοί** και γι' αυτό στα καθήκοντα των συνοδών δεν πρέπει να εμπίπτουν εργασίες οι οποίες δεν αφορούν στο παιδί που συνοδεύουν και δύνανται να επιτελεστούν από το υπόλοιπο βοηθητικό προσωπικό που απασχολείται στις σχολικές μονάδες, όπως βοήθεια του/της εκπαιδευτικού της τάξης και υποβοήθηση του διδακτικού έργου ή/και άσκηση παιδονομικών καθηκόντων.
- **Τα καθήκοντα των συνοδών να περιορίζονται μόνο στην παροχή της αναγκαίας στήριξης και βοήθειας προς το παιδί για την επίτευξη της πλήρους συμπερίληψής τους στην εκπαίδευση και το σχολικό περιβάλλον.**
- **Καθορισμός συγκεκριμένων προσόντων και εξειδικευμένων γνώσεων** που θα πρέπει να κατέχουν οι συνοδοί, τα οποία θα πρέπει **να διαφοροποιούνται στη βάση των εξατομικευμένων αναγκών.**
- **Οι Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής αγωγής και Εκπαίδευσης να προσδιορίζουν επακριβώς τις ανάγκες του παιδιού** καθώς και την **ποσότητα και ποιότητα των εύλογων προσαρμογών που θα πρέπει να του παρέχονται**, δηλαδή το χρονικό πλαίσιο κατά το οποίο το παιδί θα

πρέπει να συνοδεύεται καθώς και τα προσόντα που θα πρέπει να κατέχει ο συνοδός σε κάθε περίπτωση.

- Το Υπουργείο να τροχοδρομήσει την **παροχή επαρκούς, συνεχούς και κατάλληλης εκπαίδευσης και εξειδίκευσης, τόσο στους συνοδούς όσο και στους/στις εκπαιδευτικούς της τάξης** ώστε να δύνανται να ανταποκριθούν στις ανάγκες των παιδιών με αναπηρία.
- **Προώθηση της υλοποίησης των εισηγήσεων που περιλαμβάνονταν στην Έκθεση μου ημερ. 22 Σεπτεμβρίου 2020, αναφορικά με την παροχή συνοδών στους μαθητές και φοιτητές με αναπηρίες που φοιτούν στην ιδιωτική εκπαίδευση.**

Εξυπακούεται ότι, κατά την υλοποίηση των προαναφερθέντων και τη συνεπακόλουθη πραγμάτωση του δικαιώματος των παιδιών με αναπηρία για ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, με την παροχή για το σκοπό αυτό των αναγκαίων και εξατομικευμένων εύλογων προσαρμογών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η άποψη και οι επιθυμίες των παιδιών, αναλόγως της ηλικίας και ωριμότητάς τους, των γονέων τους καθώς και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των γονέων παιδιών με αναπηρίες.

Προς τούτο και για υλοποίηση των προαναφερθέντων εισηγήσεων, η παρούσα Αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση **υποβάλλεται στο Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας** και αντίγραφο της **θα κοινοποιηθεί στον Πρόεδρο και τα Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού**, και στις **Αντιπροσωπευτικές Οργανώσεις των Γονέων Παιδιών με Αναπηρίες και την ΚΥΣΟΑ.**

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη

**Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

**Ανεξάρτητος Μηχανισμός
Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης
της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία
Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων**